

SANATIN İYİLEŞTİRİCİ GÜCÜ: GÜZELYURT İLÇE DEVLET HASTANESİ SERAMİK DUVAR PANOSU ÖRNEĞİ

 Nilüfer Nazende ÖZKANLI^a

Özet

Geçmişten günümüze kadar insanoğlu, yaşadığı mekanların ihtiyaçları doğrultusunda, fiziki şartlarının yerine getirilmesi yanında, estetik ihtiyacının da karşılamasına yönelik çalışmaları olmuştur. Burada sanatın çok önemli bir rolü vardır. Mimari yapılarda sanat eserlerinin kullanımı ile insan ve mekân arasında duygusal bir bağ kurulmaktadır. İnsan hayatının en önemli mekânı olan hastaneler, sağlık ihtiyacını karşılamak için yapılmış önemli yapılardır. Genellikle kişilerin sağlıkla ilgili yaşadıkları problemleri olduğu zaman zorunlu olarak gittikleri hastaneler, toplum içerisinde olumsuz çağrışımları olan mekanları içermektedir. Bu bağlamda son yıllarda bu algının kırılması için hastane yapılarında tasarım ve sanatsal çalışmalar boyutunda önemli değişimler olduğu gözlenmektedir. Sanatın iyileştirici gücünün olduğu yapılan araştırmalarda kanıtlanmıştır. Seramik duvar panoları da günümüzde birçok hastanelerin bekleme salonlarında ve çeşitli bölgelerinde estetik ifade dili olarak yerini almaktadır. Bu çalışmanın amacı sanatın iyileştirici gücünün temel alınarak bu alanda yapılan araştırmaların literatür taraması yapılarak, sanat eserlerinin ve özellikle seramik duvar panoların, ülkemizde ve yurt dışından örneklerini sunmaktır. Bu çalışma kapsamında örnek olarak Aksaray Güzelyurt İlçe Devlet Hastanesine seramik duvar panosu tasarım ve uygulama süreci değerlendirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Sanat, Seramik, Sağlık.

THE HEALING POWER OF ART: GUZELYURT DISTRICT STATE HOSPITAL CERAMIC WALL PANEL EXAMPLE

Abstract

From the past to the present, human beings have been endeavoring to fulfill their aesthetic needs in addition to satisfying their physical conditions in accordance with the requirements of the locations they live. Art plays a substantial part in there. An emotional connection is established between human and space with the use of works of art in architectural structures. Hospitals, which are the most important places of human life, are important structures built to meet the health needs. Hospitals, where people visit compulsorily when they have health-related problems, include places and locations that have negative connotations within the society. In this context, it has been observed that there have been significant changes and alterations in the design and artistic endeavors in hospital premises for the purpose of impairing and eliminating this perception in recent years. Research have proven the healing power of arts. Ceramic wall panels also take their place as aesthetic

^a Doç. Dr., Aksaray Üniversitesi, Güzelyurt Meslek Yüksekokulu, El Sanatları Bölümü, erenlernazende@gmail.com

Makale Geliş Tarihi: 05.07.2022, Makale Kabul Tarihi: 15.08.2022

expression language in the waiting rooms and various locations and spaces of many hospitals today. The aim of this study is to present examples of artworks and especially ceramic wall panels in our country and abroad by conducting a literature review of the research in this field based on the healing power of art. In the context of this study, the ceramic wall panel design and application process in Aksaray Güzelyurt District State Hospital, serving as an example, have been assessed accordingly.

Keywords: Art, Ceramic, Health.

Giriş

Hastaların teşhis, tedavi ve hizmet almak için, doktor hemşire ve diğer sağlık personelini de içinde barındırdığı mekanlar hastane olarak tanımlanmaktadır. Dünya Sağlık Teşkilatı (WHO) hastaneleri, müşahede teşhis, tedavi ve rehabilitasyon olmak üzere gruplandırılabilir sağlık hizmetleri veren, hastaların uzun veya kısa süreli tedavi gördükleri, yataklı kuruluşlar olarak tanımlanmaktadır (Eceoğlu, 2010). Genellikle kişilerin sağlıkla ilgili yaşadıkları problemleri olduğu zaman zorunlu olarak gittikleri hastaneler, toplum üzerinde olumsuz etkileri olan mekanları içermektedir. Mekân kelimesinin tanımlanmasında çok çeşitli tanımları vardır. Hasol (2021) insanı çevreden belli bir ölçüde ayıran ve içinde eylemlerini sürdürmesine elverişli olan boşluk olarak tanımlanmıştır. Mekân kavramı; kişiyi/kişileri örten, koruyan, ait hissettiren, kucaklayan ve benzeri hisleri içeren kimliği ile, insan zihninde bıraktığı tanıdık bir imaj oluşturmaktadır (Özgen, 2020). Bu tanımlamalar bağlamında mekân kavramı içerisinde değerlendirilen hastaneler hasta, doktor ve diğer sağlık çalışanlarının buldukları ortamda kendilerini rahat, huzurlu ve aitlik duygusuna sahip olmaları gerekmektedir.

Yaratıcılığın ve hayal gücünün ifadesi olarak tanımlanan sanat insanoğlunun geçmişten günümüze kadar hayatının önemli bir parçası olmuştur. İlk yerleşim birimleri olarak görülen mağaralardaki duvar resimlerine sanat eseri demek mümkün değilse bile onlar sayesinde yadsınamayacak bir gerçek açığa çıkmıştır: İnsanoğlunun kendini ifade etme ihtiyacı (Özçelik vd., 2017). İlk mağara resimlerini incelediğimizde avcılık ve toplayıcılıkla geçinen ilkel insanın, hayvanların resimlerini yaparak gerçek hayvanlardan kendilerini korudukları inandıkları görülmektedir. Sanat eseri tarih boyunca günümüze kadar farklı amaçlar doğrultusunda mekân içerisinde yerini almıştır. Bu bağlamda hastanelerde de sanat eseri kullanımı son yıllarda yeni bir olgu olarak düşünülmekte ve sanatın iyileştirici gücü olarak faydalarına ilgi artmıştır. Sanat, bir bina veya mekânı süslemek olarak değil, mimari yapının tasarımıyla bir bütün olarak görülmesini sağlamaktır.

Mimariye bağlı olarak gelişen ve hammaddesi kil olup çeşitli tekniklerde üretilip, dekoratif, sanatsal veya işlevsel pişmiş ürünler seramik duvar panoları olarak tanımlanmaktadır. Bu çalışmanın amacı hastanelerde sanat eserlerinin varlığı üzerine yapılan araştırmaların literatür taraması yapılmış ve ülkemizde ve yurt dışında sanatsal uygulamalardan örnekler verilerek sanatın iyileştirici gücünün üzerinde durulmuştur. Ayrıca yapılan araştırmalar doğrultusunda Aksaray ilinin Güzelyurt İlçesinde bulunan İlçe devlet hastanesine seramik duvar panosu uygulaması yapılmıştır. Çalışmanın içeriğinde uygulaması yapılan seramik duvar panosunun tasarım aşamaları ve uygulama aşamaları da çalışmanın içeriğini oluşturmaktadır.

A. SANAT ESERİ VE HASTANE

Hastanelerde sanat eserlerinin kullanımı her ne kadar son yıllarda öncem kazansa da Avrupa'da 14. yüzyılın başlarında kullanıldığı görülmektedir. Kiliselerin o dönemlerde hastane olarak kullanıldığı ve sanat eserinin de varlığı ile, hastaların ölüme yani son yolculuğa hazırlamada bir yöntem olarak kullanıldığı görülmektedir. O dönemlerde psikolojik doyumu sağlayan ortamların iyileştirici etkisinin olduğunun ve fiziksel ve psikolojik sağlığının birlikte yürütülmesine inanılmıştır. Florence Nightingale, 1859'da 'Hemşirelik üzerine notlar -nedir ne değildir' de şöyle yazmıştır: "İnsanlar etkinin sadece zihinde olduğunu söylüyor. Etki aynı zamanda vücuttadır. Biçim, renk ve ışıktan etkilenmemizin yolunu çok az bilmemize rağmen şunu biliyoruz ki üzerimizde gerçek fiziksel etkileri vardır. Hastalara sunulan ojelerdeki biçim çeşitliliği ve renk parlaklığı iyileşmenin gerçek yöntemleridir" (Erenoğlu vd., 2007). Amerika'da 1980'li yıllarda hastanelerde sanat eserlerinin kullanımı sadece dekoratif amaçlı kullanılmasına karşın 1990'ların başlarında, sanatın daha fazla öneme sahip olduğu düşüncesi ilgi görmeye başlamıştır. Bu doğrultuda günümüzde ülkemizde ve bütün dünyada sanat eserlerinin iyileştirici gücüne önem verilmektedir.

Son yıllarda yapılan Son yıllarda yapılan araştırmalar, hastane ortamlarının hastaların iyileşme süreci ve zihinsel durumları üzerinde etkili olduğu kanıtlanmıştır. Kanıtlar tedavi sürecinde sadece hastaların hasta olan bölgenin değil aynı zamanda psikolojik durumlarının da hastane ortamının önemli olduğunu göstermektedir. Hastaneye gelen çocuk ya da yetişkin ve onlarla birlikte refakatçılar ilk olarak mekan ve çevresini görür. Bu nedenle ferah, temiz ve doğayla bir bütün olarak düşünülmesi hastaların psikolojik durumları için önemlidir. Ayrıca hastaneye yerleştirilen sanat eserleri yerinde ve doğru kullanıldığında sonuç daha olumlu olacaktır. Mimar Kızılcın ise hastane giriş ve lobilerin ferah temiz ve aydınlık olması gerektiğini belirtmiştir.

Cohen-Mansfield ve Werner yapmış oldukları araştırmalar doğrultusunda hastanelerin dış mekanla olan ilişkilerinin olduğunu, manzara gibi doğal ortamın ağrı, korku endişe gibi duygu durumlarında hastalar üzerinde olumlu etkileri olduğunu (Mansfield vd., 1999) belirtmişlerdir. Eğer hastane içerisinde doğal ortam ve manzara sağlanmadığı takdirde sanat eserlerinin varlığı ile bu mümkün olabilmektedir.

Görsel 1. Ortak mekan penceresinden dış mekan görünüşüne katkı sağlaması için düşünülmüş sanat eseri, Hermanos Laulhé, İspanya

Kaynak: Özgen, 2014, s. 141.

Ulrich ve Gilpin ise yaptıkları araştırmalarda doğru ve yerinde kullanılan sanat eserlerinin ağrıyı azalttığını ancak tersi olduğunda da olumsuz etkisi olduğu görüşündedirler (Ulrich vd., 2003). Totaforti, Connellan ve arkadaşları hastanelerde doğal ışık, iç mekan tasarımı ve sanat eserlerinin önemi üzerinde durmuşlardır.

Yetişkinler için hastaneler ötesinde çocuk hastaneleri için de sanat eseri ve ortam çok önemlidir. Çocuk hastaneleri hasta çocukların hasta oldukları ve hastanede kaldıkları dönemde psikolojik durumları olumsuz yönde etkilenmektedirler. Bu durum bazen kalıcı etkilere neden olabilmektedir. Bu nedenle çocuk hastaneleri içinde sanatsal oluşumların çok fazlasıyla önemlidir. Çocuk hastanelerine yerleştirilecek sanat eserlerinin, çocukların ilgisini çekecek renkler ve nesnelere oluşması gerekmektedir. Özellikle son dönemlerdeki çizgi kahraman resimleri veya heykelleri onların ilgisini çekecek ve hastanede geçirdikleri zaman onlar için eğlenceli hale dönüştürebilecektir.

University College London Hastaneleri'nde çeşitli ve teşvik edici bir sanat programı kullanarak tüm hastalar, doktorlar ve sağlık personeli için misafirperver, canlandırıcı bir ortam sağlamaktadır. Hastane ortamında sanat galerisi oluşturularak dönüşümlü sergiler düzenlenmektedir. Bunu yaparken, hasta refahını iyileştirmeyi, personelin moralini yükseltmeyi ve sanata erişimi genişletmeyi amaçlamaktadır. Noble, (2011) hastanelerde sanat eserinin kullanımı ve hastalar ve tıp öğrencilerinin etkileri üzerine yaptığı bir araştırmasında bu hastaneyi pilot hastane olarak belirlemiştir. Performing Medicine projesi ayrıca görsel sanatları kullanarak "sağlıkla ilgili kültürel/etik konuları sorgulayan" etkinlikler düzenlemektedir. İç Hastalıkları Dergisi'nde yayınlanan araştırmalar, resmi sanat gözleminin tıp öğrencilerinin görsel tanı becerilerini geliştirdiğini bulmuştur. Aynı hastanede ayrıca fotoğraf sanatçısı Tom Leighton yapmış olduğu sanatsal projede hastane ortamında iyi üretilmiş, düşünceli bir şekilde tasarlanmış sanat eserlerinin, hastalık ve sağlıkla ilgili kaçınılmaz endişelerden bir nebze olsun kaçış sağlayabileceğini düşünmektedir.

Görsel 2. University College London Hastanesi

Kaynak: Tom Leighton, 2022.

Amerika'da Nashville, TN'deki Vanderbilt Üniversitesi Tıp Merkezi ve Ann Arbor'daki Michigan Üniversitesi Tıp Merkezi gibi birçok hastane, sanat eserlerinin sergileneceği gerçek galerilere sahiptir.

Görsel 3. Üç boyutlu bir gemi, Anchorage AK'deki Alaska Yerli Hizmet Hastanesi'ndeki bir duvarı süslüyor.

Kaynak: Wikoff, 2004, s. 4.

Jane Macnaughton, (2007) İngiltere'de James Cook Üniversitesi Hastanesi'nde (JCUH) hastane tasarımı üzerine yapmış olduğu araştırmasında büyük bir üçüncül alanda mimariye, sanata ve tasarıma planlı bir yaklaşımın ne ölçüde değerlendirileceği, hastaların ve ziyaretçilerin hastane deneyimi ve hasta ve personel refahı üzerinde olumlu bir etkiye sahiptir şeklinde ifade etmektedir.

Ülkemizde bazı üniversite hastanelerinde hastaların da rahatça dolaşabilecek mekanlarda sanat galerileri oluşturulmuş ve dönüşümlü olarak sergiler sayesinde sanat ve hasta ilişki sağlanmış olmaktadır. Hacettepe Hastanesi Ahmet Göğüş Sanat Merkezi buna güzel bir örnektir.

Görsel 4. Hacettepe Hastanesi Ahmet Göğüş Sanat Merkezi

Kaynak: Hacettepe Üniversitesi Kültür Merkezi (2022).

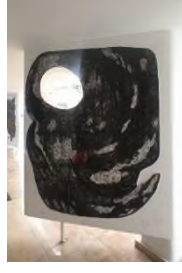
B. HASTANELERDE UYGULANAN SERAMİK DUVAR PANOLARI

Hammaddesi kil olan ve su ile birleşerek, çeşitli yöntemlerle şekillendirilip, fırınlanması sonucu oluşan yapıya seramik denilmektedir. Üzerinde yaşadığımız Anadolu toprakları binlerce yıllık geçmişe sahip birçok kültürü barındırır ve bu kültürlerden bize miras olarak kalan seramik sanatı, insanın kendisini ifade etmede kullandığı bilinen en eski sanatlardan biridir ve birçok kültürün de sanatsal ifadesi olarak karşımıza çıkmaktadır. Neolitik dönemden günümüze kadar gelişme gösteren seramik sürekli kendisini yenileyen ve farklı yapılarda hayatımızın her aşamasında önemli bir malzeme olarak yer almaktadır.

Seramik artık maddi yaşamın vazgeçilmez bir unsuru olduğu kadar, yaşanan ortamda bireye yeni duygular veren ve aynı zamanda da onun estetik duygularını okşayan bir içerik de taşımaktadır (Kacar, 1993). Seramik yapı malzemesi olarak farklı dönemlerde ve farklı yüzeylerde, üretim ve kullanımına yönelik çeşitlilik göstermektedir. Kil yapı malzemesi olarak ilk önceleri kerpiç, daha sonraları tuğla olarak kullanılmıştır. Süsleme amaçlı kullanımı ise yüzeylerin sırlanarak oluşturulan renkli ve bezemeli yüzeyler görülmektedir. Seramiğin mimari yapılarıdaki kullanım alanlarından biri olan seramik panolar, ilk olarak Mısır ve Mezopotamya'da yapıların yüzeylerini dış etkilerden korumak ve süsleme amacıyla kullanılmıştır. Renkli tuğlalar bu anlamda ilk seramik pano örnekleri olarak kabul edilebilir (Mutlu, 2016). Mezopotamya'da Yeni Babil İmparatorluğu kralı Nebukadnezar tarafından yaptırılan İhtar Kapısı en güzel örneğidir. Anadolu'da mimaride seramik panoların süsleme amaçlı kullanımı ilk olarak 12. yüzyılın sonlarına doğru Anadolu Selçuklu Döneminde, sırlı tuğla ve çeşitli yöntemlerde üretilen çinilerin kullanıldığı görülmektedir Beylikler ve Osmanlı döneminde çini üretimi gelişmiş ve 18. yüzyılın sonlarına kadar çini, mimaride seramik kullanımı olarak yerini almıştır. 18. yüzyıldan sonra ise gerileme dönemi başlamış ve günümüze geldiğimizde ise çağdaş seramik pano olarak mimaride yerini almıştır. Seramik duvar panoları mimaride birçok kamu özel mekanlarda izleyicisi ile buluşmaktadır. Seramik duvar panolarının yapılış amacı ise mekâna estetik bir değer katmak ve izleyicisinin mekanda kaliteli zaman geçirmesini sağlamaktır

Ülkemizde çağdaş seramik duvar panoları 1970'li yıllarda başladığı görülmektedir. Bu yıllarda mimar ve sanatçı arasında iş birliğini başladığı, mimari yapılar için seramik pano yarışmalarının düzenlendiği görülmektedir. Bu dönemde Füreyya Koral, Hamiye Çolakoğlu, Atilla Galatalı, Sadi Diren Mustafa Tunçalp ve Jale Yılmazbaşar gibi seramik sanatçıları, seramik duvar panoları uygulamalarıyla öncü isimler olmuştur Seramik panoların, iç ve dış mekanlarda kullanımı mimari yapıya anlam kazandırmakta ve mekanla bütünleşerek farklılık yaratmaktadır. Kamusal alanlarda kullanımı sayesinde Sanatın toplumla bütünleşmesini sağlamaktadır. Bu bağlamda hastane iç ve dış mekanlarda uygulanan seramik panoların hasta ve sanat eseri arasında bir iletişim başlar, bu iletişim ile hasta kendisini yalnız hissetmez, dokunarak ya da onunla birlikte fotoğraf çekerek bir şekilde temas kurar. Aynı zamanda hastanenin soğuk ve kasvetli havasını değiştirerek hasta üzerinde olumlu etkiler gösterir. Özellikle çocuk hastanelerinde çocuklarını ilgisi çekecek türde yapılan duvar panoları çocukların hastanede geçirdikleri süre içerisinde onlar için oyun ve eğlenceye dönüşebilmektedir.

Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi'nin çeşitli bölümlerinde Füreyya Koral, Atilla Galatalı, Cemil Eren ve Cevdet Altuğ, Ömür Bakırcı ve Hüseyin Özçelik' e ait seramik duvar panoları yer almaktadır. Uygulaması yapılan panoların ortak dili parlak ve canlı renklerin kullanılmasıdır. Panolar genellikle soyut kompozisyonlardan oluşmakta, her biri sanatçıların kendi ifade dillerinde farklı anlamlar yüklenerek şekillendirilmiştir. Her biri farklı sanatçılara ait panoların hastanelerin çeşitli bölümlerinde yer almasıyla da mekâna özgün bir değer katmaktadır. Bu panolar izleyici olarak hasta ve refakatçılar üzerinde farklı iletiler vermektedir. Hacettepe Çocuk Hastanesi bekleme salonlarında yer alan duvar panoları bu konuda çok güzel bir örnektir.

Görsel 5, 6. Füreyâ Koral, Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesi

Kaynak: Kişisel Arşiv

Görsel 7, 8. Atilla Galatalı, Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesi

Kaynak: Kişisel Arşiv

Görsel 9, 10. Cevdet Altuğ, Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesi

Kaynak: Kişisel Arşiv

Görsel 11. Hüseyin Özçelik, Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesi

Kaynak: Kişisel Arşiv

Ankara Gülhane Eğitim Araştırma Hastanesi Yönetim binasının girişinde bulunan Cevdet Altuğ'a ait seramik duvar panosu farklı boyutlarda tekrarlayan dairesel formlardan oluşan bir kompozisyon içermektedir.

Görsel 12. Cevdet Altuğ, Gülhane Eğitim ve Araştırma Hastanesi

Kaynak: Can, 2018, s. 113.

Görsel 13. Tüzüm Kızılcın, Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesi

Kaynak: Coşar, 2017 s. 80.

Ege Üniversitesi Tıp Fakültesinde Tüzüm Kızılcan imzalı duvar panosu geometrik ve dairesel kompozisyondan oluşmaktadır. Panoda parlak ve canlı renkli sırlar kullanılmıştır.

Bengütay Hayırsever'e ait olan seramik duvar panosu Erciyes Üniversitesi Tıp Fakültesi hastanesinde yer almaktadır. Pano Selçuklu'nun geometrik geçme motiflerinden esinlenerek tasarlanmış ve renkleri de Selçuklunun izlerini taşımaktadır.

Görsel 14. Bengütay Hayırsever, Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesi

Kaynak: Kişisel Arşiv

Serdar Mutlu imzalı seramik duvar panosu Malatya Darende İlçe Devlet Hastanesine uygulanmıştır. Çalışma şamotlu kilden şekillendirilerek dairesel ve geometrik kompozisyondan oluşmaktadır. Parlak ve canlı renklerden oluşan sır kullanılmıştır.

Görsel 15. Hikmet Serdar Mutlu, Darende Devlet Hastanesi

Kaynak: Kişisel Arşiv

C. GÜZELYURT İLÇE DEVLET HASTANESİ SERAMİK DUVAR PANOSU

Güzelyurt (Gelveri), Aksaray iline bağlı, birçok uygarlığa ev sahipliği yapmış, 1924'te Mübadeleyi yaşamış Kapadokya bölgesinde yer alan bir ilçedir. Güzelyurt'ta yerleşimin Hristiyanlıkla başladığı düşünülmese de, bölgede yapılan son arkeolojik kazılarda ele geçen seramik buluntular Kalkolitik Döneme tarihlendiğini göstermektedir. Hristiyanlıkla başladığı düşünülmese de, bölgede son dönemde yapılan arkeolojik kazılarda seramik buluntular sayesinde, Kalkolitik döneme tarihlenmektedir. Güzelyurt tarihi kültürel dokusu ile zengin bir konuma sahiptir.

Seramik duvar panosu 2022 yılında Güzelyurt İlçe Devlet Hastanesi danışma ve bekleme salonuna tasarlanıp uygulanmıştır. Yaklaşık 3 metrekare alana uygulanan çalışma Aksaray Üniversitesi, Güzelyurt Meslek Yüksek Okulu Mimari Restorasyon Programı öğrencileri ile alanlarında uygulama konusunda tecrübe kazanmaları için birlikte çalışılmıştır.

Görsel 16. Güzelyurt İlçe Devlet Hastanesi

Kaynak: Kişisel Arşiv

Görsel 17, 18. Güzelyurt İlçe Devlet Hastanesi Uygulama Aşaması

Kaynak: Kişisel Arşiv

Tasarım sürecinde, Güzelyurt İlçesi Kapadokya bölgesinde yer almasından dolayı, ilçede genellikle taş dokusu ve mat renkler hakimdir. Genellikle ilçede yaşayan hastaların yoğun olarak geldikleri bir hastanedir. Sanatın iyileştirici gücü temel hedef alınarak hastaneye girdiği anda hastayı karşılayan bir mekan olarak danışmada seramik duvar panosu uygulanmıştır. Danışmada hastalar üzerinde korkutucu etkisi olmayan ve misafirperver bir etki yaratması ve yaşadığı stresi azaltması için düşüncesiyle ayrıca kendilerini farklı bir renk ve dokuyla karşılamaları için tasarımda canlı ve parlak renkler kullanılmıştır. Çalışma kompozisyon ve içerik olarak iki farklı şekilde irdelendiğinde, kompozisyon üç dairesel form, dairesel formları birbiri ile bağlantısını sağlayan dikey ve yatay dikdörtgen formlardan meydana gelmektedir. Güzelyurt'un tarihine baktığımızda üç farklı dönem görülmektedir. Tarih öncesi Dönem, Rumların ve Türklerin iç içe yaşadığı Mübadele Öncesi Dönem ve Mübadele Sonrası Dönem. İçerik olarak üç daire ayrı ayrı dönemleri temsil etmektedir. Dairelerin içindeki yuvarlak şekiller ise insanları temsil etmekte ve her bireyin farklı kişilikleri olmasına rağmen

hasta olduklarında aynı acıyı yaşamaları ve hastaneye gelme nedenlerinin aynı olması sağlıklarına kavuşma istekleri. Bu nedenle de yuvarlak şekiller aynı formdadır. Dikey ve yatay formlar hastaneyi temsil etmek ve dairelerin etrafını sararak hastanenin sağlık problemleri çözebilecek her türlü organizasyona sahip olduğunu, hastayı güvende hissettirme düşüncesi yer almaktadır.

Görsel 19. Montaj, Güzelyurt İlçe Devlet Hastanesi

Kaynak: Kişisel Arşiv

Seramik duvar panosu artistik kesim duvar panosu olup, şamotlu kil kullanılmıştır. Her bir form için ayrı ayrı yaklaşık 3 cm kalınlığında plakalar açılarak şekillendirmeye başlanmıştır. Yüksek kısımlar için ayıca kil ilave edilip, çukur yerler için kazıma yöntemi uygulanmıştır. Deri sertliğine gelen dairesel formlar ise kompozisyonu bozmayacak şekilde kesilerek kurutma işlemine geçilmiştir. İlk pişirim yapıldıktan sırlama yapılmıştır. Şeffaf sır içerisine belirli oranda demir oksit konularak hazırlanan bir sır ve kobalt mavisi sır uygulanmıştır. Sır pişiriminden sonra duvara seramik yapıştırıcı ile montajı yapılmıştır. Şekillendirme aşamasından montaj aşamasına kadar öğrenciler ile birlikte yürütülen çalışma aynı zamanda öğrenciler için bir uygulama alanı olmuş ve tecrübe kazanmalarını sağlamıştır.

Sonuç

Sanat insanlığın en başından bir iletişim aracı olarak, mağara duvarlarına yapmış olduğu resimlerle kendisini ifade etmiştir. Her ne kadar asıl amacı sanat olmasa da duvara çizmiş oldukları resimlerle kendilerince anlam yükleyip psikolojik tatmin sağlamışlardır. Bu şekilde ilk mekân olan mağaralarda sanatın büyüünden faydalanmışlardır.

İlk çağlardan günümüze kadar hastalıklarla mücadele eden insanoğlu yaşadıkları tecrübeler doğrultusunda ilkel anlayıştan, modern tıp anlayışına geçiş sağlamıştır. Hastalıklarla mücadele ederken mekan kavramı olarak hastaneler insanlığın vazgeçilmez bir merkezi olmuştur. Hastanelerinin temel kullanıcılar hastalar, refakatçileri ve çalışanlarından oluşmaktadır. Günümüz hastane yapılarında teknolojik gelişmelerin sağladığı yeniliklerden faydalanmanın yanı sıra, sanat eserlerinin de hasta psikolojisinin üzerinde nasıl algılandığını ve nasıl yorumladığını unutmamak gerekmektedir. Bu yeni modern bakış açısı sanat eserlerinin hastane yapılarında hastalar üzerindeki faydasını gözler önüne sermektedir.

Bu çalışmada hastane yapılarında sanat eserlerinin hastalar üzerinde etkileri ile ilgili araştırmalar örneklerle incelenmiştir. Plastik sanatların bir alanı olan seramik ise bu çalışmada merkez alınmış ve yer verilen örnekler hem ulusal hem de uluslararası önemli sağlık merkezlerinden seramik duvar panoları örnekleri sunulmuştur.

Üzerinde yaşadığımız Anadolu topraklarında seramik sanatı ilk çağlardan beri sürekli kendini yenilemiş ve farklı biçimlerde karşımıza çıkmıştır. Mimari yapılarda kullanımı ise Anadolu Selçuklularla ve daha sonrasında Osmanlılar döneminde doruk noktasına ulaşan çini sanatı seramiğin mimaride kullanımının temeli olmuştur. Günümüzde çağdaş seramik sanatçıları zengin kültürel geçmişi kendi kişisel yorumlarıyla birleştirerek kamu ve özel kuruluşlarda yapmış oldukları duvar panolarıyla kent estetiğine katkıda bulunmuşlardır.

Hastane yapılarındaki seramik duvar panolarına baktığımızda ülkemizde bulunan çok önemli t üniversite hastanelerinde çok özel isimlerin imzalarını attıkları duvar panolarını görmekteyiz. Bu duvar panolarının ortak dili ise mekana estetik değer katmaları yanı sıra sanatsal bir iletişim aracı görevi üstlenmiş olmalarıdır. Mekanın bir sağlık yapısı olması nedeniyle sanatın hastalar üzerinde iyileştirici etkisi göz önünde bulundurulduğu zaman pozitif bir enerji vererek hayatlarına renk katmaktadır.

Çalışmada Güzelyurt İlçe Devlet Hastanesinin giriş bölümündeki duvar panosunun tasarım ve uygulama aşamasına da yer verilmiştir. Hastanelerin giriş bölümleri hastanelerin en önemli birimidir. Hastane gelen hastanın, acı, korku, endişe gibi duygu durumları içerisinde iken estetik bir değerle karşılanmaları onların bu duygu durumundan az da olsa uzaklaşmalarını sağlamaktadır.

Bu çalışmada çok önemli üniversite hastanelerindeki seramik duvar panolarından ve küçük bir ilçe devlet hastanesinden örnek verilmiştir. Sanat toplumumuzda sadece büyük kentlerde ve sanat galerilerinde değil, toplumun ulaşabileceği küçük ilçe hastanelerinde de yerini alması gerekmektedir. Toplumun her kesiminden insanların gittiği ilçe hastanelerinde sanat eserinin yer almasının hastalar üzerindeki iyileştirici etkisinin yanı sıra kültürel bir zenginlik olarak da geleceğe yansiyacaktır.

Etik Kurul İzni (Gerekliyse)

Bu makale, etik kurul izni gerektiren bir çalışma grubunda yer almamaktadır.

Kaynakça

- Can, Ö. C. (2018). *Ankara'da kamusal alanlardaki seramik duvar panoları*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Coşar, M. Y. (2017). *Artistik yüzey seramiklerinin mekan ve çevreye uygunluğu*. (Yayımlanmamış sanatta yeterlik uygulama tezi). Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü.
- Eceoğlu, A. (2010). *Değişen kullanım ihtiyaçları karşısında hastane yapılarında giriş mekanlarının şekillenmesi*. (Yayımlanmamış sanatta yeterlik tezi). Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü.
- Erenoğlu Sungur, A., & Aytuğ, A. (2007). Sağlık kurumlarında değişen paradigmlar ve iyileştiren hastane kavramının mimari tasarım açısından irdelenmesi. *Megaron*, 2(1), 44-63. <https://app.trdizin.gov.tr/publication/paper/detail/TnpReE1UTXo>
- Hacettepe Kültür Merkezi (2022, Haziran 28). Hacettepe Kültür Merkezi Ahmet Göğüş Sanat Galerisi. http://www.kulturmerkezi.hacettepe.edu.tr/tr/fotogaleri/ahmet_gogus_sanat_galerisi-17
- Hasol, D. (2021). *Ansiklopedik mimarlık sözlüğü* (19. Baskı). Yem Yayın.
- Leighton, T. (2022, Haziran 28). Artwork commission for arts heritage at university college london hospitals. <https://www.tleighton.com/tom-leighton-projects-exhibitions-news/artwork-commission-for-arts-heritage-uclh>
- Macnaughton, J. (2007). Art in hospital spaces: The role of hospitals in an aestheticised society. *International Journal of Cultural Policy*, 13(1), 85-101. <https://doi.org/10.1080/10286630701201962>
- Mansfield, J., & Werner, P. (1999). Outdoor wandering parks for persons with dementia: a survey of characteristics and use. *Alzheimer disease and associated disorders*, 13(2), 109-117. DOI: 10.1097/00002093-199904000-00009
- Mutlu, H. S. (2016). Çağdaş kent mimarisinde seramik panolar ve önünü üniversitesi kongre ve kültür merkezi uygulaması. *İnönü Üniversitesi Sanat ve Tasarım Dergisi*, 6(14), 1-12. DOI: <http://dx.doi.org/10.16950/iüstd.81252>
- Mutlu, H. S. (2022). Darendede Devlet Hastanesi.
- Noble, G. (2011, Şubat 17). Heritage in hospitals: Using museum objects to teach communications skills. <https://edoc.hu-berlin.de/bitstream/handle/18452/9354/32.pdf?sequence=1>
- Özcelik, H., İcemer, P., & Yonuk, A. (2017). Ceramic wall panels in architectural in the frame of work named "evrenim". *International Journal of Innovative Research in Education*, 4(3), 142-147. DOI: 10.18844/ijire.v4i3.2552
- Özgen, E. (2014). *Sağlık yapılarının genel mekân tasarımlarının kullanıcılar üzerindeki etkisi ile Hacettepe Tıp Fakültesi Hastanesi 7 no.' lu kapı girişinin düzenlenmesine bir öneri*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Hacettepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü.
- Özgen, E. (2020). Sağlık yapıları iç mekân tasarımı: Kuram ve uygulama pratikleri bağlamında tartışma. *Mimarlık ve Yaşam Dergisi*, 5(2), 603-614. DOI: 10.26835/my.751732

Ulrich, R. S., & Gilpin, L. (2003). Healing arts: Nutrition for the soul. Putting patients first: Designing and practicing patient-centered care, 117-146.

Wikoff, N. (2004, Kasım). *Cultures of care: a study of arts programs in US hospitals*. American for the Arts. https://www.americansforthearts.org/sites/default/files/Arts%20and%20Healthcare%20Nov2004_0.pdf

